

—krat—
DELAVSKA
PRAVICA
Glasilo krščanskega delovnega ljudstva

Izhaja vsak četrtek pop.; v slučju u praznika dan poprej — Uredništvo: Ljubljana, Miklošičeva c. — Nefrankirana pisma se ne sprejemajo Posamezna številka Din 150 — Cena: za 1 mesec Din 50, za četrt leta Din 150, za pol leta Din 300; za inozemstvo Din 700 (mesečno) — Oglas: po dogovoru Oglasi, reklamacije in naročila na upravo Miklošičeva cesta (palata Delavske zbornice) I. nadstropje — Jugoslovanska širokovna zveza

Rударjem kruha!

Kriza v naši premogovni industriji in potreba pomožne akcije.

Položaj v revirjih.

Naša rudarska industrija preživlja nenavadno ostro krizo. V mesecih februarju, marcu, aprilu in maju letošnjega leta so praznovali rudarji v rudnikih TPD povprečno po 35 šihrov. Na pravili so samo 65 šihrov namesto 100. Če upoštevamo samo oba meseca najtežje krize, aprila in maja, so napravili le 25 šihrov namesto 50. Če računamo število v rudnikih TPD zaposlenih delavcev s 7500 in povprečen zaslužek na šihrt s 50 Din, so zaslužili rudarji v cellem mesečnem razdobju za 13 milijonov dinarjev manj, nego običajno, to je namesto 38 milijonov le 25 milijonov dinarjev. V obdobju zadnjih dveh mesecev pa namesto običajnih 17 milijonov le 8.5 milijona dinarjev.

Po statistiki, sestavljeni od Delavske zbornice, je potrebna samo za prehrano rudarjev TPD mesečna vsota 5.5 milijona dinarjev. Ako bi se zaslužki v vseh štirih mesecih na rudarje popolnoma enakomerno razdelili, bi bila pri takih krizah vkljub silnemu padcu prehrana še vedno zagotovljena — ne more pa bi se kriti druge potrebe, za katere je potrebno 30—40% celotnega zaslužka.

V zadnjih dveh mesecih pa bi že zmanjkalo za golo prehrano prebivalstva 2.2 milijona dinarjev. V resnici pa je zmanjkalo za hrano še več, ker so zaslužki tako neenakomerni.

Predvsem je tu rudnik Hrastnik popolnoma stal. Pri rudniku Kočevje povprečen zaslužek ne doseže niti 40 Din na šihrt. Polovično praznovanje daje tu povprečen mesečni zaslužek 500 Din, kar očitno ne zadostuje za prehrano. A tudi v ostalih rudnikih je vsled izredno krivičnega meznega sistema položaj tak, da dosega delavstvo razmeroma visok povprečen zaslužek le vsled mnogo nad povprečjem stoječega zaslužka malega dela rudarjev, medtem ko ogromna večina ne stoji bolje, kakor v Kočevju.

To je imelo v teh rudnikih za posledico, da je lahko kril en del rudarjev morda še kako odločljivo in manj nujno potrebščino, medtem ko je nedostajalo po večini gole hrane. A že v povprečju je manjkalo zadnja dva meseca za hrano 2.5 milijona dinarjev.

Položaj bi bil postal že davno nevdržljiv, da ni bilo nad 1.2 milijona dinarjev znašajoče podpore TPD in kreditov privatnih trgovcev in delavskih konsumov.

Rudarski dolgovi.

Pred seboj imamo seznam za trgovine špecerije in moke (tu niso upoštevani mesarji, dobavitelji mleka itd.), ki kaže, koliko so poskočili v zadnjih mesecih krediti pri trgovcih v Trbovljah. Tozadevne številke so sledeče:

Dne 28. februarja 1930 so znašali rudarski dolgovi pri 23 trboveljskih trgovcih Din 2,082.986'61, dne 27. maja

pa Din 3,152.265'14. Ti trgovci so oddali v dobi zadnjih treh mesecev rudarjem za Din 1,069.278'52 živil na novo na kredit. V Hrastniku, kjer se je mnogo manj delalo in v Kočevju, kjer se manj zasluži, znašajo ti krediti brez dvoma več, kakor bi odgovarjalo to številčnemu razmerju med tu in tam zaposlenimi delavci, tako da se more opravičeno trditi, da je vsota, za katero so morali narasti rudarski dolgovi samo pri špecerijskih trgovcih v revirjih TPD, večja nego 2 milijona dinarjev. Pri tem nismo računali, da so krediti tudi v rudniških konsumih sorazmerno narasli, ker se nam od strani delavstva zatrjuje, da so kreditirali ti konsumi tudi med krizo le toliko, kolikor je kdo zaslužil. (To pa se nam zdi nemogoče in neverjetno.)

Odpust 700 rudarjev?

Če bo sedaj, kakor se nam zatrjuje, zaradi zmanjšanja dobav nad 700 delavcev odpuščenih, bodo izgubili trgovci okrog 1/10 posojene vsote, kar bo za bodoče krize še bolj omajalo rudarski kredit. Samo ta izguba bi se utegnila gibati okrog zneska 200.000 Dni.

Odpuščene rudarje je treba spraviti drugam na delo! Ako bi dali vsakemu rudarju, ki gre dela iskat, samo po 500 Din na pot, kar pa je očitno malo, bi morali imeti za to na razpolago 350.000 Din. Za vsak dan, ki ga prebijejo rudarji dalje brez zaslužka v Trbovljah, pa potrebujejo tudi sredstev za živila.

Kriza tudi v drugih rudnikih.

Mi smo navajali tu samo naše največje rudnike, ker so pač najvažnejši, ne da bi hoteli s tem zamolčati, da je položaj v nekaterih drugih privatnih rudnikih zaradi krize manj težak. Posebej moramo tu omeniti še rudnika Krmelj in Leše.

Iz teh podatkov more vsak razvideti: kakšna sredstva bi bila potrebna, da se rudarje zavaruje proti posledicam kriz, ki se v naših rudnikih s tako matematično sigurnostjo ponavljajo.

Zato bi bilo treba zbrati nad 10 milijonov dinarjev letno. Tudi zato, da bi bila zasigurana rudarjem v takih krizah zadolževanja vsaj hrana, bi bilo potrebnih več milijonov dinarjev.

Da bi mogli priskočiti na pomoč kolikaj izdatno reduciranim onim, ki se morajo izseliti in ki trpe glad, ker ne najdejo več zadostnega kredita, bi potrebovali vsaj 1 milijon dinarjev.

To so velike vsote. Vendar se morajo najti. Malokatera elementarna ne-zgoda, poplava ali toča prizadene posamezne rodline tako težko, kakor zadeva rudarske rodline v tem slučaju skrajšano delo in brezposelnost. Zato je tu potrebna nujna in hitra pomoč!

Osnoval naj bi se, kakor smo že ponovno naglasili, poseben akcijski odbor, ki naj poizkusi najti iz sredstev drž. in samoupravnih kreditov, pa tudi iz subvencij zainteresiranih podjetij sredstva za odpomoč.

Kakšni naj bodo trajni ukrepi, da se rudarske krize ne bodo periodično ponavljale, odnosno ki naj jih omi ijo, ako vkljub vsem meram opreznosti nastopijo.

Tako ostrih kriz ne bi bilo treba!

Predno govorimo o drugih ukrepih naj povdarimo, da bi periodičnih kriz v tej ostrini sploh ne bilo treba, ako bi bilo tako pri rudarskih podjetjih, kakor tudi pri državi, ki je največji odjemalec premoga, več volje, da do takih kriz ne pride. Tudi če krize vsled elementarnih pojavov nastopijo — taka elementarna pojava sta bila do neke mere lanska izredno huda in letošnja mila zima — bi se dalo zaloge tudi na ta način zmanjšati, da bi se delalo skrajšano dalj časa po par dni v tednu. Morda bi vsled prevelike zaloge država in podjetje utrpelo kako manjšo škodo, ki bi pa zdaleka ne bila tako velika, kakor je škoda, ki jo povzroča tako ostra kriza, kakor je sedanja. Tudi ne sme ostati nepovdarjeno, da bi slične krize zdaleka ne bile tako akutne, če bi bila mezná politika TPD drugačna in ne bi imela za posledico silne, samo od slučaja odvisne razlike v zaslužkih poedinih delavcev, ki omogočajo na eni strani tudi trošenje manj nujnih potrebščin, medtem, ko na drugi strani v slučaju najmanjše krize takoj nedostaja sredstev za hrano.

Zavarovanje za brezposelnost.

Razven tega naj se povdari, da velja zakon o zbiranju prispevkov za slučaj brezposelnosti tudi za rudarje, da pa se v rudnikih ne izvaja, ker se upirajo temu, ali ker izvajanja vsaj dovolj ostro ne zahtevajo sama rudarska oblastva.

Priključitev rudarjev k Borzam dela?

Brez dvoma je, da pravilnik za podpiranje brezposelnih ni ravno prikladen za omiljevanje takih in podobnih kriz. V rudnikih je treba zbrati za take krize veliká vsote in jih uporabljati tedaj, ko nastane potreba za to. Vendar bi bilo

tudi teh 360.000 Din, ki bi se zbrali po veljavnih predpisih v naših revirjih za pobiranje brezposelnih, nekaj več kot nič. Gotovo pa je, da bi bilo treba zbirati zate slučaje izdatnejše svote.

Prosvetni načrt rudarskega zakona

V načrtu novega rudarskega zakona je bilo to v prvotnem predlogu za ta slučaj dobro preskrbljeno. V njem je bila določba, ki je vsebuje tudi rumunski rudarski zakon, po kateri naj bi bila vsa podjetja dolžna, da plačujejo za podpiranje brezposelnih 5% svojega čistega dobička. Če se upošteva, da so v naših rudnikih čisti dobički zelo veliki in da vsled racionalizacije stalno rastejo, — leta 1923 so znašale delavske plače 49.5%, leta 1924 40%, leta 1925 41%, leta 1926 34%, leta 1927 31%, leta 1928 35% potem bi vkljub navidezno visokim obremenitvam podjetja to ne bila nikaka previsoka obremenitev.

Posebna naša podjetja morajo prispevati.

Po statističnih podatkih, ki jih je zbral Mednarodni urad dela, se jasno vidi, da se ravna višina delavskih mezd v vseh deželah po splošni višini delavskih plač, ne pa rentabiliteti podjetja. V deželah z nižjim življenjskim standardom je po trebno, da se zmanjšujejo prekomerni visoki dobički podjetja z visokimi javnimi dajatvami. Posebno je to potrebno pri nas, ker so podjetja v rokah inozemskih delničarjev, tako da imajo prekomerne dividende za posledico prekomerne kurze akcij.

Prispevek podjetij naj bo večji kakor delavski!

Kot minimalno predlagamo, da se odredi takoj, da se pobira od delavstva zakoniti prispevek za borze dela, da pa se določi, da prispevek, ki ga ima dajati za

Borzo dela podjetje, ne bo enak prispevku delavstva (180.000 Din) ampak da bo gotov mnogokratnik tega zneska! Če imajo rudarske oblasti interes na tem, da se vrši zavarovanje rudarjev za rudarske delavce posebej, bi se moglo po-veriti to zavarovanje mesto Borzi dela, bratovskim skladnicam ali pa kaki drugi rudarski ustanovi.

Zakaj rudarji ne morejo prispevati več kot drugi delavci?

Večji prisilni prispevek, kakor ta, ki ga pobirajo borze dela, je rudarjem težko nalagati. Ze sedaj se odbija rudarjem okrog 10 od zaslužka, to je okrog 90 do 100 Din na mesec kot prispevek za bolniško, starostno zavarovanje, prispevek za Delavsko zbornico in II. rudarsko skupino. Ta odbitek pa se utegne še povečati, ako bo to sanacija bratovske skladnice v bodoče zahtevala.

V rudnikih se je propagiralo od strani delavskih zaupnikov že ponovno, da bi delavstvo prostovoljno pristalo na prispevek za slučaj brezposelnosti. Pokazalo pa se je, da je odpor proti takemu prispevku precej velik in da je največ, kar se da doseči, odnosno kar bi mogle organizacije delavstva priporočati, da se obremenijo delavstvo s prisilnim prispevkom, enakim, kakor se plačuje za javno borzo dela.

Prostovoljno štedenje.

Vsaka institucija za prostovoljno štedenje za slučaj sličnih kriz, je seveda koristna. Treba pa je upoštevati, da je pri malih rudarskih zaslužkih velika umetnost štediti in dajati kaj na stran. Treba je zato silnega agitacijskega elana, kar je brez najaktivnejšega sodelovanja delavskih zaupnikov težko izvedljivo.

Paritetni podporni fond?

Delavska zbornica se je več let bavila z načrtom, da bi se ustanovili posebni zavodi za tako štedenje. Izdelala je tozadevno več načrtov. Imamo nekaj obratov, kjer je v resnici prišlo do podpornih fondov za slične slučaje, kakor n. pr. v papirnicah Vqvče, Goričane in Medvode. Vendar se more danes ugotoviti, da ta akcija ni rodila bogve kako velikih uspehov. Paritetni zavodi za štedenje niso imeli posebne privlačne moči ne za delodajalce in ne za delavce. Delavci in delavski zaupniki so bili mnenja, da lahko zbirajo svoje prihranke v čisto delavskih zavodih in društvih, če je popolnoma od njih odvisno, ali štedijo ali ne, in če se zbirajo prihranki za štedenje s pomočjo agitacijske sile delavskih zaupnikov samih. Delodajalci pa od svoje strani niso pokazali dovolj volje, da bi slične zavode podprli in so se izgovarjali na to, da je treba urediti zakonito zavarovanje za starost in brezposelnost in doseči tako svrhe, katerim naj bi taki zavodi služili.

Zaslužek rudarja stalno pada, profit kapitalista stalno raste!

Posebno nepopularno je v rudnikih geslo, naj bi se skušalo odstraniti in omiliti posledice takih kriz, ki jih delavci ne povzročajo, predvsem radi vedno nižje kvote, ki se plačuje delavcem za delo, medtem ko bi ostajala neokrnjena vedno rastoča kvota, ki ostaja lastnikom kapitala! Iz tega razloga gesla za ureditev tega vprašanja potom samopomoči med delavstvom niso ravno popularna. Strojne organizacije se trudijo ta problem rešiti kolikor je rešljiv.

Potrebno pa je, da se skuša zbrati za omiljenje jačjih kriz znatnejša sredstva!

Tako država, kakor pristojne občine, kakor delavski socialno-politični zavodi

bi morali zbirati sredstva za ta namen. Če bi se zbrali močni banovinski fond, iz katerih bi se pomagalo, če ne drugače pa v obliki brezobrestnih posojil v slučajih, kadar nastopa vsled racionalizacije ali redukcije obratov brezposelnost v masah, eksistenčno ogroženemu delavstvu v zadostni meri, bi se izvršilo veliko delo.

Banovinska pomožna akcija za brezposelne rudarje.

V torek dne 4. junija ob 11 se je vršila na banski upravi ožja anketa, ki se je bavila s položajem v naših rudnikih. Anketo je vodil podban gosp. dr. Pirkmajer. Na anketo so bili pozvani zastopniki naših socialno političnih oblasti in ustanov. Rudarsko glavarstvo je zastopal rudarski glavar Vinko Strgar, oddelek za socialno politiko in narodno zdravje banske uprave načelnik g. dr. Franc Dolšak in banski sekretar g. dr. Ivan Karlin, Delavsko zbornico tajnik Filip Uratnik in delegat zbornice Jurij Arh, Okrožni urad za zavarovanje delavcev ravnatelj dr. Joža Bohinjec, Borzo dela pa šef Borze dela France Žužek.

Po izčrpnem posvetovanju o težkem

položaju v revirjih TPD je anketa sklenila:

Da se ustanovi za dravsko banovino poseben Podporni fond za brezposelne z nalogo, zbirati iz proračunov javnih in samoupravnih korporacij, pa tudi iz naklonitev drugih podpornikov sredstev; ki bodo namenjena za omiljenje sedanje in sličnih kriz v bodočnosti. Dela okrog ustanovitve te institucije se bodo čim bolj pospešila, da bo mogel pomagati podporni fond po možnosti že v sedanji krizi v naših rudnikih. Vzporedno s tem se bo delalo z vsem poudarkom na tem, da se uvede tudi za rudarje zakonito zbiranje prispevkov za slučaj brezposelnosti, bodisi da se izvede brezposelne v zvezi z javno borzo dela ali pa v zvezi s posebnimi rudarskimi socialnimi zavodi, prilagojeno posebnim potrebam rudarskega delavstva. Banovinski podporni fond za brezposelne bi razširil svoj delokrog tudi na druge slične slučaje obratnih kriz in z njimi povezanih pojavov brezposelnosti.

Banska uprava bo izdelala v najkrajšem času osnutek pravil za fond in bo poslala pravila z vabilom za sodelovanje vsem gospodarskim in socialno političnim korporacijam, na katerih sodelovanje more pri tej akciji računati.

Delovni čas v slovenskih rudnikih

in načrt mednarodne konvencije o delovnem času jamskega delavstva v rudnikih.

Te dni se sestane v Ženevi mednarodna konferenca dela, ki bo razpravljala med drugim tudi o mednarodni ureditvi delovnega časa jamskega delavstva v rudnikih. Poseben odbor, v katerem so bili zastopniki organizacij delodajalcev in delojemalcev ter zastopniki vlad onih držav, v katerih je rudarstvo najjačje razvito, je izdelal načrt za tozadevno konvencijo. O tem načrtu bo razpravljala sedaj konferenca Mednarodnega urada dela.

V naslednjem bomo primerjali osnutek tega načrta s sedanjimi predpisi o delovnem času, ki veljajo v slovenskih rudnikih. Delovni čas v rudnikih urejuje čl. 6. zakona o zaščiti delavcev, ki določa za jamske in zunanje delavce v rudnikih osemurni delovni čas. Ta delovni čas se more pod gotovimi pogoji podaljšati na dan največ za eno uro, na leto pa za največ 75 ur.

Kako se računa delovni čas.

Kedaj se prične računati za jamskega delavca v rudniku delovni čas, v zakonu o zaščiti delavcev ni povedano. In vendar je to za rudarskega delavca, zlasti za onega, ki dela v jami, izredno važno. Jamski delavec je v službi podjetnika pravzaprav od tistega trenutka, ko vstopi v obrat. Od tega trenutka ne more več prosto razpolagati s svojim delovnim časom. Na drugi strani pa tu tudi za delodajalca še ne ustvarja produktivnega dela. Niti ko vstopi v rov ali jamo, se to bistveno ne spremeni. Šele ko pride rudar na svoje delovno mesto, more začeti s prvim delom.

V vseh državah se računa že dosežaj delovni čas tako, da se vračuna jamskemu delavcu v delovni čas ves oni čas, ki ga prebije v jami. Četudi je to načelo povsod osvojeno, obstajajo vendar v posameznih državah velike razlike v tem, ali se vračuna v delovni čas tudi uvoz in izvoz delavstva iz jame, ali se računa samo uvoz in ne izvoz, ali se računa delovni čas enotno za vse skupine, ali za vsakega delavca posebej. Iz statistike, ki jo je izdelal Mednarodni urad dela, se razvidi, da znaša delovni čas, računani po tem merilu od 7 in pol do 8 in pol ur. Efektivni delovni čas na mestu pa znaša v vseh državah okrog 6.15 ur. — Že iz te razlike se vidi, da je praktično zelo važno, od katerega do katerega momenta se računa jamskim delavcem v rudnikih delovni čas.

Delovni čas v naših rudnikih.

V Sloveniji veljajo tozadevno še predvojni predpisi. Zakon z dne 27. junija 1901, drž. zak. št. 81 ureja to vprašanje v čl. 3, kakor sledi:

»Začetek šihla se računa s časom uvoza, konec šihla pa s časom, ko se konča izvoz iz jame.«

Pristojni minister je izdal k temu besedilu 7. julija 1902. razlago, da se ta delovni čas ne računa za vsakega delavca posebej, temveč za vse delovne

skupine skupaj, tako da se more med delovnim časom prevoziti vse delavstvo v jamo in iz nje. Ti predpisi se v Sloveniji tudi praktično izvajajo. V trboveljskem revirju je zagotovljen isti zapovrstni red pri uvozu in izvozu iz jame na ta način, da dobijo delavci, ko se peljejo v jamo, svoje zaporedne številke. Delavci morajo biti zbrani 10 minut prej, predno se prične prevažanje v jamo in izvažanje iz jame na določnem zbirališču.

Koliko časa traja v naših revirjih povprečno prevažanje delavstva v jamo in iz nje, je težko s sigurnostjo povedati. Po navedbah delavstva moremo računati za prevažanje na obe strani povprečno 40 minut. K temu pridejo še podzemeljska pota, tako da znaša delovni čas na mestu nekaj več kot eno uro manj kot zakoniti delovni čas.

Naši predpisi in načrt mednarodne konvencije.

Po načrtu mednarodne konvencije o delovnem času bo znašal delovni čas 7 in pol ure dnevno ali 45 ur tedensko. Za prehodno dobo 3 let bi mogel znašati delovni čas izjemoma 7 ur in 45 minut dnevno odnosno 46 ur 30 min. tedensko. Delovni čas se začne po čl. 2. načrta v trenutku, ko vstopi delavec v koš k uvozu in se konča v trenutku, ko ga zopet zapusti, kadar gre iz jame. Če bi se meril sedanji delovni čas v naših rudnikih striktno po predpisih te mednarodne konvencije, bi znašal 7 ur in 40 minut. To pa zato, ker se računa sedaj v delovni čas uvoz in izvoz vsega moštva, medtem ko bi se v bodoče računal samo uvoz ali izvoz vseh skupin, ne pa oboje skupaj. Skrajšan delovni čas se torej do neke mere kompenzira z neugodnejšim računanjem delovnega časa.

Ker je gotovo, da bi se v slučaju ratifikacije konvencije uveljavilo tudi določilo, ki dovoljuje za prvo prehodno dobo 3 let delovni čas 7.45 ur dnevno, lahko rečemo, da bi konvencija delovnega časa v naših revirjih ne spremenila. Tudi glede nadur bi konvencija v glavnem le potrdila sedanje stanje.

Nevarna določba načrta konvencije.

Eno določbo pa konvencija ima, ki je zelo nevarna. Načrt predvideva, da se imajo plačevati nadure z najmanj 25%. To se sicer ne pravi, da doplačilo ne sme biti višje. Vendar bi pa tako določilo moralno silno pripomoglo uresničiti vsa ona prizadevanja, ki gredo za tem, da bi se spremenila pri nas veljavna določba glede doplačila nadur, tako da bi isto znašalo le 25% mesto 50%.

Z ozirom na vse to interes našega delavstva na ratifikaciji konvencije, kakor je tu predložena, ne more biti ravno velik. Ona ima poleg minimalnih ugodnosti, ki jih delavstvu nudi, tudi svoje slabe strani. Razen tega pa smo mnenja, da bi se morala sprejeti prej, kakor konvencija o delovnem času, konvencija o minimalnih zaslužkih. O taki konvenciji je mednarodni urad dela

že tudi razpravljal. Težkoče za nje vzajamne pa so bile velike. Te težkoče bi bile že veliko manjše, če bi skušala urediti to vprašanje vsaka država zase. Še večje pa morajo biti, če se poskuša urediti to v obliki splošno veljavne mednarodne konvencije. Četudi vse te težave upoštevamo, smo vendar mnenja,

Jugoslovanska strokovna zveza. Viničarji.

KEDAJ BO BOLJŠE ?

Vsak izmed nas si stavlja taka vprašanja. Pričakujemo, upamo in tvegamo vse svoje sile, samo da bi se nam bolje godilo. Za vsakega delavca je danes tako vprašanje pravzaprav vprašanje njegovega življenjskega obstoja, ker kapitalizem pritiska vedno bolj in bolj ter ne prizanaša prav nikomur. Skoraj že vsak korak itak izmoganega delavca naj služi golemu profitarstvu. Takšen je današnji takozvani »racionalni gospodarski sistem«. Zato je težnja po odpomoči iz tega obupnega in krivičnega stanja delovnih slojev postala aktualna in prehaja od posameznika na skupnost, katera kot taka združuje v sebi razred vseh enakih, po položaju in poklicu! Taka skupnost je sicer najprej in najbolj zmožna voditi borbo za pravice teptanih in izkoriščanih, ter doprinesati uspehe, vendar pa je pri tem vse odvisno le od tega, koliko se posameznik te svoje skupnosti prav in resnično zaveda. Danes in vedno bo veljalo načelo: »Kakršen je posameznik, taka je skupnost!«

Od ranega jutra, do poznega večera gara sedaj viničarski trpin. Vsi dnevi, tja do prihoda zime mu bodo le kot en sam nepretrgan delavnik! Mar bode imel kaj od tega? Nekateri malo, drugi nič. Niti črnega kruha za zimo pri premnogih ne bo. Vsaj kruha, da bi vedno imeli, je poglavitna želja viničarskih družin. Pa zakaj ne bi? Saj edinole viničarske družine obdelujejo vse vinograde in tako vstvarjajo dobrine, oziroma ves dobiček. Samo s tem, ako kdo naziva vinograd kot svoj lastnino in ga prihaja le od časa do časa gledat, ni prav nič storjenega. Da ni viničarskih rok, ki kopljejo, škropijo itd., bi v današnjem stanju vinogradništva pri nas sploh več ne bilo! Noben denar in noben še tako gosposki položaj ne bi mogel te propasti preprečiti, ker le delo je ono, ki vse vzdržuje in dviga! Zato so viničarji glavni steber našega vinogradništva!

Zakaj pa so potem ravno ti viničarji od pretežne večine vinogradnikov tako zapostavljeni, tako zaničevani, osovraženi, ter za svojo odgovorno, trudapolno in plodonosno delo skoraj nič plačani? Zakaj naj živi viničar namesto človeškega, dostikrat pasje življenje, zakaj nima sredstev za vzdrževanje svoje siromašne družinice in za pravilno vzgojo svojih otrok, da starostne preskrbe še niti ne omenjamo, ako tedaj ravno on s svojim delom vzdržuje udobje svojega gospodarja. Kje je zapisana taka postava, da viničar ne bi smel živeti človeka dostojnega življenja in to od sadov svojega dela? Od kedaj je lastnina več, kakor eksistenca po glasu božje in naravne postave? Od nikoli!

Torej viničarji! Da se nahajamo danes v tako obupnem položaju, smo veliko zakrivali sami, ker smo preveč brezbrizni in se udajamo usodnemu čakanju, da pride boljše brez nas in samo od sebe. Nikoli in nikdar pa na ta način boljšega dočakali ne bomo, pač pa še hušje, ako ne storimo brž-sami pri sebi temeljite spremembe v tem oziru. Ne more nikdar priti boljše, dokler bomo živeli v razprtijah, sebičnosti in nezaupanju med seboj! Nič ni bolj škodljivega in uničujočega za nas, kakor če se med seboj ne spoštujemo in kot trpin s sotrpinom ne soglašamo in se v potrebi ne podpiramo. Le če si bomo vsi viničarji složni, tedaj imamo vse! Ko bomo na svoje delo, na svoj stan, svojo organizacijo in sploh na vse, kar je našega, viničarskega, ponosni ter se bomo kot taki zavedali svojega pomena v človeški družbi, tedaj bode drugače, le tedaj bo boljše. Nič več ne bomo viničarji sledili in verjeli le drugim takim, ki hočejo našo skupnost razbijati, marveč le sebi in svojim bomo zvesti, ki se žrtvujejo in delajo le za naše skupne koristi.

Takrat bo boljše, ko bomo svojo zavest in smisel za skupnost vseh viničarskih bratov in sester izražali v svoji

da bi moral biti naraven zapovrstni red, da se uredi najprej minimalna plača in šele potem delovni čas. Pri silni važnosti, ki jo imajo akordni zaslužki pri delu v jamah je zelo dvomljivo, če delavstvu ustrežemo, ako skušamo odkupiti krajši delovni čas z znižanjem mezde.

strumni strokovni organizaciji, ko bomo z zanosom žrtvovali svoje dolžnosti, razumevajoč pri tem njen neprecenljivi pomen za nas vse! Tedaj ne bode več med nami tistih, ki za kupico alkohola prodajajo usodo sebe in svojih tovarišev, ki trepetajo pred krivicami, zato ker jih je pred buržujem sram, da so delavci — viničarji, in se zategadelj sami v prvi vrsti najbolj podcenjujejo. Misliti, da je delati sramotno breme in s tem združena revščina, je popolnoma napačno! Delo je čast, delavec biti pa ponos, zato nam gre v človeški družbi pravica biti na prvem mestu! Treba si je to samo priboriti, kar pa sploh ne bi bila nobena težava, ako bi vsak poedinec storil svojo dolžnost! Ako nam je res kaj na tem, da postane za nas kedaj boljše, tedaj ne ostanimo le pri vprašanjih po boljših časih, marveč pojdemo takoj k dejanjem vsi in povsod! Strnimo se viničarji v močno strokovno organizacijo, da bomo najprej vsi kot ena sama družina, vse drugo sledi! Kakor je trdo naše življenje, tako trda je resnica, ki jo takoj povemo, zato naj se nihče ne vda brezbriznosti in raznim mamilom, če hočemo da bode kedaj viničarjem boljše šlo!

NAŠA ZADRUGA.

Še mesec junij in zadruga bo začela poslovati, to je sprejemala bo prihranke in dajala posojila. Od naših skupin smo prejeli že deleže in ostali so le še nekateri, ki se pristopu k zadrugi in žrtvovanju deleža za odpomoč sotrpinu s posojilom niso odzvali. Ta mesec je še najugodnejši za plačevanje deležev.

Tovariši! Ali ste pripravljeni vsak žrtvovati borih 25 Din svoji zadrugi? Posodili boste ta denar svojemu tovarišu — sotrpinu, sebi pa ga prihranili. Ni prav, in nečastno bi bilo, ako bi se kateri odrekel podpisati vsaj en delež, zato ker morda sam v prvi vrsti zadrugne pomoči ne rabi. Odbornike in zaupnike »Strokovne zveze viničarjev« vseh skupin prosimo, da store svojo dolžnost in ta mesec do 25. odpošljejo pristopnice, deleže in seznam članov zadrugi. Kdor takoj stori, dvakrat stori!

PODPORNI SKLAD.

Za mesec april je bilo izplačanih podpor: 5 porodniških, 31 bolniških in 4 posmrtninske. Za mesec maj pa: 3 porodniške, 43 bolniških, 1 nezgodna in 3 posmrtninske. Zgodilo se je pri nekaterih skupinah, da se je v enem mesecu dotični skupini več izplačalo v podporah članom, kakor je znašal obračun članarine! Tako smo morali začeti črpati iz rezerve, katera bi po takem bila resno ogrožena.

Tovariši, člani! Bodimo v tem oziru poštene in gospodarske, ter zahtevajmo podporo le v najnujnejšem slučaju! Za slučaj boleznih in nezgode se poslužujte ubožnih listov, da prihranimo več denarja v podpornem skladu in da vsaj vi morete tako dobiti malenkostno podporo.

ZAHVALA.

Kraljevska banska uprava dravske banovine v Ljubljani je blagovolila nakazati nam 10.000 Din kot subvencijo »Podpornemu skladu viničarjev«, katero smo prejeli in se najlepše na tem mestu javno zahvaljujemo za veliko razumevanje potreb in bednega položaja viničarjev. — Načelstvo »Strokovne zveze viničarjev« Ljutomer.

POKRET

Sv. Jakob v Slov. goricah. 25. maja se je v gostilni g. Matjosiča vršil občni zbor, katerega so viničarji posetili v najlepšem številu. Poročila odbornikov so bila naravnost vzorno pripravljena. Z nekaterimi dopolnili je ostal še nadalje dosedanjí odbor. Treba bode pri tej skupini še globoko orati ledino v zavesti in pravilnem pojmovanju strokovne organizacije.

**ZVEČER za
namakanje
Schichtova
ŽENSKA HVALA**

**ZJUTRAJ za
izkuhavanje
Schichtovo
TERPENTINOVNO MILO**

pa je pranje gotovo!

Položaj viničarjev tukaj je skrajno slab in je samo za redno plačevanje članarine treba herojskih žrtev.

St. Ilj v Slov. goricah. 25. maja se je v Štrihoveu vršil občni zbor skupine. Pokazalo se je pri tej priliki, kako so ravno obmejni viničarji najbolj izkoriščani od tako zvanih vinogradnikov »dvolastnikov«. Nič drugega, kakor močno strokovno organizacijo, poštene in agilne voditelje skupine je treba, takoj bo položaj postal boljši. Viničarji združimo se!

Sv. Miklavž pri Ormožu. Imeli smo lepo obiskan občni zbor skupine dne 29. maja. Povabil smo z oznanilom tudi vinogradnike, pa niti enega ni bilo. Želeli smo, naj bi se pravilno informirali o delovanju naše organizacije. Ker pa nam ta želja ni bila izpolnjena, odklanjamo odslej vsako poudarjanje naših idej, ki se največkrat slišijo čisto nasprotno, kakor jih mi po organizaciji uveljavljamo, ter smatramo odslej vse drugačne predsodke o viničarskem pokretu kot zgolj zlohotna obrekovanja! Kolikokrat smo viničarji že šli na zborovanja kmetov in smo večkrat celo tvorili njihovim govornikom glavno udeležbo, kadar pa mi zborujemo in celo na zborovanje vabimo, da ohranimo vzajemnost in medstanovsko strpnost, pa jim je seveda preizkušnja, da bi šli tja, kjer govorijo viničarji in razpravljajo svoje zadeve. Treba si to zapomniti! Poročila odbora so bila soglasno sprejeta, izvoljen pa ponovno stari odbor.

Gor. Radgona. 1. junija je bil občni zbor v Gor. Radgoni pri najlepšem obisku. — Poročila sprejeta, izvoljen je bil prejšnji odbor. Negorski viničarji so predlagali organizaciji zahtevo po pomoči, ker se jim je protizakonito podaljšal delovni čas, plača pa je ostala ista. Prišlo je več podobnih predlogov, kar potrjuje, da ima gornjeradgonski viničar vse zaupanje do svoje strokovne organizacije, ki jim bo tudi gotovo njihove pravice priborila.

Sv. Peter pri Mariboru. Dne 15. junija se bo vršil občni zbor skupine ob 8 v samostanski šoli. Viničarji pridite! Sestanek skupine Maribor se bo vršil dne 15. junija ob 10 na Koroški cesti št. 1. Mariborski viničarji - tokrat vsi na plan!

KOMARJI NAŠE »DEL. PRAVICE«

Pri radiju so vse take, ki so samo poslušali, pa nič plačali, imenovali »komarje«. Takih »komarjev« bo tudi nekaj pri našem časopisu, da skušajo dobiti »Delavsko Pravico« v svoje roke prej nego pravi naročnik. Nismo jim prav nič nevoščljivi našega čtiva, naj vsaj izvejo več prave resnice, kakor jo prinaša ostalo kapitalistično časopisje, toda toliko poštenosti pričakujemo od vsakega takega, da časopis izroči onemu, kateri ga je naročil in plačal. Kdor pa dela to z namenom, da viničar ne bi čital svojega časopisa in bi se tako sčasoma potom izobraževanja otrese lažnega po kapitalizmu ustvarjenega mišljenja, vsem takim pa bomo morali prav kot »komarjem« stopiti na prste. Viničarji! Brižite se bolj, kje ostaja vaš časopis!

Opekarski delavci.

Vrhnika. V nedeljo 15. t. m. se bo vršil drugi sestanek organiziranega delavstva. Vse članstvo vabimo, da se tega sestanka gotovo udeleži. Poleg poročila centralnega zastopnika bomo imeli tudi potreben razgovor o vseh važnih stvareh, za katere se moramo zanimati kot za svoje. — Da je naša pot, ki smo jo pred kratkim ubrali pravilna smo prepričani

že po prvih delih, ki smo jih videli. So pa žrtve tukaj in brez njih — dasi bi bilo bolje, da jih ne bi bilo — ni zmage. Boljšo bodočnost edino lahko pričakujemo v enotni fronti, ki pa mora biti trdna in res enotna. Tovariši, vsi na sestanek! — Opekarski delavec.

Kovinarji.

Guštanj. Kljub temu, da nas delavci sorodne organizacije pritiskajo in omalovažujejo, smo se začeli zopet gibati. Za ponedeljek dne 9. junija smo sklicali strokovni sestanek, ki je bil zelo lepo obiskan. Predvsem je bilo opaziti med delavci mnogo mlajših fantov, kar je znak, da se je začela gibati zlasti mladina. Sestanka se je udeležil tov. tajnik iz Maribora, ki je govoril o pomenu strokovnih organizacij. Njegov iskreni govor je vse tako navdušil, da bomo šli s podvojenimi močmi na delo.

Zanimivo bi bilo ob tej priliki omeniti, da so socialisti, brez vednosti in obvestila našega obrata, zaupnika postavili nove zaupnike in predsednika zaupniškega zbora. Ugotavljamo, da je to nepravilno, ker nimajo pravice sami na lastno pest kaj sličnega narediti, kajti ločiti je treba obratne zaupnike od organizacijskih! Zlostno je seveda, da tega oni kljub svoji prosvetljenosti ne znajo, kar je eden njihovih članov lepo dokazal na sestanku. Predsednik obrata, zaupnikov je baje osumljen komunizma — zbežal v Avstrijo. Poleg tega so se pa godile še razne druge nerednosti, o katerih zaenkrat še molčimo.

Sestanek nam je dokazal, da smo sposobni življenja, pokazal nam je, da imamo v svoji sredi vrle tovariše, ki se ne bojijo truda in znoja, ki je vezan z delom strokovne organizacije in pokreta sploh. Da smo ostali zvesti kršč. soc. programu, sledi že iz tega, da imamo mnogo članov, ki so vpisani pri Krekovi knjižnici. Razgovor je bil tudi o ustanovitvi mladinske organizacije Krekove mladine. Zeleli bi, da se to čimprej uresniči, da bo mogoče vzgajati nove delavce in pionirje za borbo v delavskem gibanju.

Tovariši! Vse zavisi od nas samih, saj smo mi sami organizacija. Ako bomo pridno in neustrašeno zastopali naše težnje in vršili svoje stanovske dolžnosti do organizacije in dela, tedaj je naš porast in uspeh zagotovljen. Dovolj je bilo življenja, ki je sicer vladalo tudi v drugih vrstah, toda začeli smo, zato gradimo sebi in celokupnemu delavstvu boljšo bodočnost.

V pripravljani odbor so bili izvoljeni: preds. Gradišnik Matija, tajnik Mikulnik Jurij, blagajnik Petrač Ant., odborniki: Kurnik, Pozi Valent., Kokil Gregor, Prikeržnik Ivan in Vrečko Iv.

Zavarovanje vajencev.

Po odredbi SUZOR-a z dne 2. apr. 1930, broj: 13.492/1930, se uvrščajo odslej vajenci, stari nad 18. let v oni mezdni razred, v katerega spadajo po svojem zaslužku. V 1. mezdni razred se uvrščajo brez ozira na zaslužek le vajenci do 18. leta starosti. Vsled tega se prizadeji delodajalci vabijo, da najkasneje do 10. junija 1930. javijo pristojni ekspozituri urada na prijavnici o mezdni izpremembi zaslužek vajencev, starih nad 18 let, z navedbo tudi eventualnih naravnih prejemkov. One nad 18. stare vajence, glede

katerih ne bi bile predložene v gornjem roku potrebne mezdne izpremembe, bo urad preuvertil v najvišji t. j. 12. mezdni razred, po kateri uvrstitvi se bodo pred-

pisovali prispevki do predložitve potrebne mezdne izpremembe. Preuvertitev vajencev v višje razrede se bo izvršila s 1. junijem 1930.

Lakota je bacil jetike.

Rudarji so brez dela, zato brez kruha. Kriza premogovne industrije je najtežje udarila prizadete rudarje, ker ona jim je vzela vse: delovno priliko in s tem vsakdanji kruh.

Zaloigra v naših črnih premogovnih dolinah in kotlinah ima svoj vrhunec v bedi in lakoti nežnih otroških bitij. Mlada telesca, katera bi potrebovala svežih sokov, da bi se krepko razvil njih telesni ustroj, hirajo in ginevajo, blede in propadajo. Matere jim na prošnjo ne morejo več dati kruha, samo s solzami v očeh in trpečim objemom jim morejo še izkazati svojo materinsko ljubezen. Lesk v očeh nežnih bitij, ki naj bi bil za nas odsev zarij bodočnosti, je zasenčen z mrakom žalosti in neme tuge. — Kako strašno je življenje, preko katerega je padla črna tema!

Lakota je najstrašnejši bacil jetike! Mlado telo že itak nima odpora, če ga pa razjeda še lakota je zaznamovano za to strašno bolezen in ji ne uide. Tako je ustvarjeno sto in sto novih bacilov noscev, kateri ogrožajo človeško družbo, bogatine in reveže v njej. Nevarnost jetičnih obolenj je po lakoti v vr-

stah otrok nevarno stopnjevana.

Osrednja protituberkulozna liga se zaveda, da bi morala bednim in lačnim otrokom rudarjev priti z materijelno podporo na pomoč, da jim zagotovi vsaj najpotrebnejši dnevni kruh! Toda od ustanovitve lige je komaj nekaj mesecev in ona še nima sredstev, da bi izvedla uspešno pomoč v krizi, katera je tako strašno obsežna. Liga more zato le posredno pomagati. Obrača se s tem na našo socialno čutečo javnost, na vse one, kateri morejo vedeti, kaj je lakota nežnih otrok in kakšne so njene posledice, da priskočijo na pomoč z denarnimi sredstvi ali s podporo v živilih. Podporo bodo radevolje sprejemali občinski odbori prizadetih občin ali pa posebni pomožni odbori, kateri so že ali bodo ustanovljeni v pomoč gladujočim otrokom brezposelnih rudarjev.

Dobro slovensko sree ne bo šlo slepo mimo nežnih otrok, kateri prosijo kruha, da ostanejo zdravi in dobri sinovi naroda!

Osrednja protituberkulozna liga
v Ljubljani.

Glas lesnih in kmetskih delavcev.

Bohinjska Bistrica, 10. jun.

Prejeli smo sledeči dopis in ga nespremenjenega objavljamo:

Dovoli mi tov. urednik, da potožim težave in skrb, ki tarejo lesno delavstvo. Kakor znano, je v lesni industriji zastalo delo, ker ne gre blago naprej. Po žagah se pač še dela, toda delavci, ki so druga leta v tem času že delali po gozdovih, so letos obsojeni na brezposelnost. Tukaj v Bohinju se zdaj popravlja cesta, tako, da je zaposlenih vsaj nekaj teh delavcev. Slabše je pa v sosednjih občinah, kjer je gotovo nad 100 ljudi brezposelnih in to ne samo en mesec, ampak že vso zimo. Toda ti ljudje so tiho, zato pa nobeden ne ve zanje. Ti ljudje se še brezposelnih podpor ne poslužijo, ker v največjih slučajih se ne zavedajo tega, drugi pa zopet nimajo dosti članstva pri okrožnem uradu. V to brezmejno revščino je obsojeno tudi delavstvo, ki je sedaj še zaposleno na žagah. Torej beda vseh, pri rudarjih in drugod. Nikjer ni videti rešitve, pač pa še večja beda. Padamo v vedno večjo mizerijo, ampak ne zato, ker delavci nočejo obdelavati zemlje, pač pa zato, ker manjka dela, ker manjka zemlje za obdelovati.

V »Slovenec« z dne 7. junija piše neki kmet iz Slovenskih goric, da ni res, kar pišejo delavski listi, da naša zemlja ne more preživljati svojih sinov, pač pa da le ti nočejo obdelovati zemlje. Kdor čuti in vidi vso to delavsko mizerijo, ga mora sree boleti, ko vidi, kako rešuje vsak po svoje delavsko vprašanje. Torej delavski listi, kateri edini se še zavzemajo za delavce, po mnenju tega dopisnika ne pišejo resnice. Ali je potem čudno, če se slovenska javnost nič ne zgane in ostane brezbržna kljub vsem protestom in prošnjam, ki prihajajo iz

delavskih vrst, saj se tem prošnjam sploh ne veruje. V največ slučajih jih pa tisti niti ne berejo, katerim so namenjene. Ako se v meščanskih časopisih servira čitateljem take članke, gotovo ti ljudje potem ne bodo imeli sočutja z delavcem. Kajti svile ne nogavice so luksus in ako so viničarska dekleta tako moderno oblečena, jim gotovo ni sila. Meni se le čudno vidi, kje so tisti srečni viničarji, da se jim tako dobro godi. Kolikor sem imel priliko videti Štajersko, še nisem videl nikjer take revščine, kot jo preživljajo ravno viničarji. Delavcem po tovarnah ali pa pri nas na Gorenjskem je ta beda popolnoma neznana, kdor jo ni gledal na lastne oči. Prav ima dopisnik, ko si želi nazaj vzajemnost, ki je vladala pred 50 leti. Toda kdo je porušil to slogo, ki je vladala med posestniki in delavci zlasti še na deželi? Mesto ljubezni, ki so jo imeli v sreč nekdani posestniki do svojih poslov in delavcev, se je naselila v srca posedujočih sebičnost, brez primere. In kdo je prvi občutil ta preobrat? Delavec! Tega se smatra danes samo še za mašino kot se je izrazil tudi dopisnik, kadar je izrabljena, se vrže proč.

**Tabor kršč. socialistov
bo 29. junija pri Sv.
Joštu nad Kranjem.
Tovariši in tovarišice —
pridite! Govorita tov.
Langus J. in Krošl T.**

Spominjam se še mojih mladostnih dni, ko je hodila moja mati delati h kmetu. Prišli pa smo tudi otroci in smo dobili za hrano tisto, kar je družini ostalo. Tako smo preživeli cel dan tam. Ko pa so zvečer odhajale delavke domov, je stisnila gospodinja še vsaki velik kos kruha v roko ali pa v jeseni sadja ali krompirja. Takrat kmetom ni nikoli manjkalo delavcev, četudi so bile dneve majhne. Pa so imeli takrat zmerom dosti blaga, ker je bil božji blagoslov z njimi. Danes imajo ravno iste kmetije, pa če bi danes delavka pripeljala otroke seboj, bi morala pač tudi še sama nazaj. Kajti današnji posestniki imajo preračunano točno vse, hrano in vse, koliko sme veljati en delavec.

V vsem posnemajo moderno kapitalistično gospodarstvo, delajo račune, a gospodarstvo se kljub temu ne izboljša, temveč hira. Koliko ljudi se je nekdanje preživljalo po velikih kmetijah, koliko se jih pa danes? Izginila je ljubezen z njo pa tudi blagostanje! Kmet ne more delavca z denarjem pridobiti, pač pa z ljubeznijo; ako bo delavec videl, da ima v kmetu zaslonbo in pomoč, ne bo pozabil na njega tudi v času, ko ima največ dela. Več tovarišstva in pravega prijateljstva med kmeta in delavca, pa manj izkoriščanja in preziranja, v tem vidimo mi rešitev, ne pa s takimi slavonspevi o luksusu tam, kjer dostikrat najpotrebnejšega manjka.

Glede izseljeništvu pa priporočamo temu dopisniku, da prebere članke, katere je napisal v »Delavski Pravici« tov. Žužek. Ako je res tako odkritosrčen, jih mora odobriti. Če pa je morda le prikrit sebičnejš, mu bo pa tudi koristilo branje našega lista. Ker je z vinorodnih krajev doma, se bo gotovo zanimal za borbo viničarjev. Morda bodo potem njegovi tovariši bolj spoštovali viničarski red. Naše skromno mnenje pa je, da taki članki ne spadajo v katoliški list. S tem se menda ne pospešuje katoliška akcija, to tudi ni karitativno delo za reveže, pač pa odbija vse revne sloje. Ali si želijo gospodje, da bo zgubil proletarijat še tisto vero, katero je še ohranil? Saj mora obupati, ko vidi, da ga vse zapuščajo. Da se napadajo še tisti, kateri mu še stojijo ob strani ali pa se jih omalovažuje in meče polena pod noge. Gospodje, imejte torej več smisla za delavstvo! Če Vam je res pri srcu slovenski narod, delajte po zgledu nepozabnega dr. Kreka. Ali pa ste sami »kšeftsmeni«, pa pustite delav-

stvo pri miru! Mi imamo voditelje, katerim zaupamo! Torej zaupajte jim še vi. Gojite rajši več ljubezni med stebrom države in med podstavkom tega stebra! Mladim fantom pa pustite, ako ne najdejo doma dela, da se izselijo v druge države in si ondi ustanovijo ognjišče. Tukaj nas bo ostalo še zmerom dosti takih, ki se ne moremo izseliti. Lahko bomo obdelali vse in še jih bo na tisoče brezposelnih. Sklepam in priskreno pozdravljam vse tovariše širom domovine.

Bohinjski lesni delavec.

Pokojninski zavod.

(Par besed ob devetem občnem zboru.)

Letni občni zbor se je vršil 31. maja v sejni dvorani magistrata v Ljubljani. Pred občnim zborom smo imeli delegatnameščenci sestanek v Delavski zbornici, na katerem nam je poročal tov. Lovšin o delu in namerah uprave Pokojninskega zavoda. Konstatiral je, da se število zavarovancev vsako leto dviga. Ob občnem zboru je bilo doseženo število 9897 zavarovancev. Imovina zavoda znaša 150 milijonov dinarjev, katerega se po statutu vloga v državne papirje, v nepremičnine ter druga posojila, ki pa morajo biti popolnoma v sigurnih rokah.

Dejstvo je, da se zadnja leta v hitrem tempu zavod razvija v mogočen gospodarski faktor v Sloveniji. Na sestanku nameščenskih delegatov se je ugotovilo, da zavod pri zavarovancih ni toliko popularen kot bi moral in mogel biti. Že lansko leto smo želeli, da uprava sestavi poljudno informativno in propagandno knjižico v zavodu kot takem, katere bi bila lahko umljiva za vsakega nameščenca. Tov. Lovšin kot predsednik zavoda pravi, da je tako knjižico težko sestaviti, da bi dosegla zaželjeni namen. Če bi se tega danes ne moglo, bi bilo pa umestno v vseh večjih krajih, sklicati poldnevni razgovor z zavarovanci in na enem posameznem krajevnem zavarovancu ugotoviti za primer njegovo današnje stanje glede pokojnine, kako se višina njegove rente sestavi itd.

Največje breme za zavod so starejši zavarovanci, ki so prispevke plačevali še v kronah, za katere je treba iskati kritja, da vsaj v nekoliko boljšem razmerju pridejo do rent v dinarjih, ki bi odgovarjale pred vojno vplačanim pre-

mijam v zlatih kronah. Uprava zavoda dosega to s posojili in nepremičninami, katerih donos presega 6%.

Razumljivo je, da bo treba še veliko razmišljanja do definitivnega in stalnega zakona za Pokojninski zavod za zasebne nameščence. Naša želja je, da se ta prevažna ustanova zasebnih nameščencev vedno bolj izpopolnjuje, da bodo nameščenci za primerno visoke

prispevke po gotovi dobi dobili resnično starostno preskrbo, ne pa miloščine. Kdor pa želi vedeti za sedanje svoje stanje pri zavodu, mu uprava brez nadaljnega pojasni, kolikšno rento bi dobival po sedanjem stanju njegovih vplačil. Čim večje bo zanimanje za zavod, tem boljše bo delovanje in tudi uspeh.

Silvester.

Doma in po svetu.

Dosegel se je med upravo državnih železnic in zastopniki rudarskih podjetnikov sporazum glede nabave premoga in sicer za eno leto. Vsi zastopniki so popustili državi 6 odstotkov, kar je zelo veliko in sicer so najprej popustili zastopniki rudnikov v Srbiji. Državne železnice potrebujejo mesečno približno 160.000 ton premoga. Teh 160.000 je takole razdeljenih: 50.000 ton dobavlja TPD, 57.000 ton državni rudniki, približno 50.000 ton mali rudniki iz hrvatskega Zagorja in predvsem iz Srbije. TPD bo z ozirom na to na leto dobavljala 600.000 ton premoga državnim železnicam.

Posebna komisija, ki sta jo sestavila ministrstvo za trgovino in ministrstvo za socialno politiko, je izdelala načrt zakona o zavarovanju trgovcev za slučaj bolezni in smrti.

V vrhovni zakonodajni svet je imenovanih 8 novih članov, med njimi od Slovencev dr. Kramer.

Poštna hranilnica je znižala obresti za kredite na tekoče račune od 8% na 7%.

Kočevski Nemci slave letos 600 letnico naselitve svojih prednikov. Na slavnost pridejo Nemci tudi od drugod.

Bivši ugledni radičevski poslanec Predavec Josip je bil obsojen radi manipulacij med Hrvatsko seljaško banko in Glavno zadrugo na zapor 30 mesecev in globo 5000 Din. Državlanske pravice izgubi za 3 leta.

7. junija se je zaključil proces proti dr. Mačku in tovarišem, ki je trajal 35 dni. Obsodba se bo razglasila 14. junija.

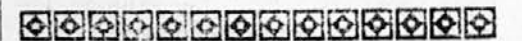
Deputacija ljubljanske in mariborske brivske zadruge se je oglašila pri podbanu in zahtevala, da se odpravi nedeljsko delo, ki je uvedeno z zadnjo uredbo.

V Mislinju je delavstvo, zaposleno v lesni industriji gosp. Pergerja, doživelo vesel dan. Preteklo nedeljo so njegovi delavci dobili iz zapuščine blagopokojnega letos umrlega lastnika po 3000 (tri tisoč) Din. Da bi našel mnogo posnemalcev!

TOVARISEM SOTRUDNIKOM!

Radi preobilice gradiva smo morali več važnih člankov in dopisov odložiti za naslednje številke. — Uredništvo.

V šoli. Učitelj: Kaj je cebra? — Janezek: Cebra je — je — osel — oblečen v biciklista.

Dva virtuoz. Pomisli, Jože, kaj si snoči zamudil, ko si šel k seji! Videl bi bil lahko v Unionu umetnika, ki je z nohtovi igral. — Oh ljuba moja Tončka, to jaz z malo spremembo lahko vidim doma, ko se najin Janezek z nohtovi igra. Za ušesa to sicer nič ni, za oči je pa le, kar je zame ravno prav, saj jaz tudi godbo le bolj z očmi poslušam.

V restavraciji. Natak: Kako želite jajca kuhana? — Gost: Ali je v ceni pri tem kaka razlika? — Natak: Ne! — Gost: Potem mi jih skuhaite s hrenovkami!

RADIO

JOŽE MARKEŽ, JESENICE

Soudna postrežba. Dobi se tud na obroke.

Oglejte si stalno radio razstavo!

Pierre l' Ermite:

25

Kako sem ubila svojega otroka

Ujec pa je poudaril:

»Koga, župnik?! E, dragi moj, župnik te je kar lepo pozabil! A nič se ne boj, kadar se vrnemo v Pariz, te bo že našel, ko bo potreboval denarja. Zdaj mu je zate in za tvojo gospo mater kot za...«

Dominika so te pripombe zadele v dno duše, ker je predobro čutil, da izvirajo iz samega sovraštva. Župnik res ni hitel z odgovorom, to je lahko uvidel in se ni dalo nič pritažiti.

Srce se mu je paralo v žalosti... Pa se je tako zanesel na svojega župnika!

Mati pa je uživala ob njegovi potrnosti, ki se ji je zdela kakor prvi glas zvona, ki je oznanjal prvo nesporazumljenje, in kakor poč na prelepi posodi, ki jo je hotela na vsak način za vedno razbiti.

Kar se je namenila uničiti, je morala nadomestiti z nečem drugim. Zato je priganjala Dominika, da bi igral tenis z Lolito in njenimi tovarišicami, samo da bi se zamotil in razvedril.

Toda čeprav je bil Dominik po očetu Bask, ki se rad igra, mu je bilo dolgočasno pri tenisu.

Ujec pa ga je skušal privabiti celo v kuhinjo, kjer je z lastnimi rokami in v veliko veselje slušničadi kuharil nekakovo ribjo juho, s katero se je vedno postavljaj... Kaj hočemo, vsak se proslavi kakor se more!

Žal, Dominiku ni bilo mnogo do dobrih jedi. Še manj mu je bilo do lova.

Vsakokrat se je razsrdil, če je izvedel, da je kdo streljal na nesrečnega galeba, ki se je hotel spočiti na Cobu.

»Nič ne rečem, ako gre človek na lov, če od lova živi. Toda kar zgrozim se, ko slišim, da kdo ubija samo da ubija, ker mi se smili vsako trpeče bitje.«

Odslej je še rajši hodil sam na sprehod, kjer je lahko v miru premišljal kakor mu je narekovalo srce.

A ni bil dolgo sam. Ribiči in kmetje so se kmalu seznanili z visokim mladeničem, Dominiku pa tudi njegova apostolska narava ni dala, da bi se

ogibal pomenkom s preprostim človekom. Kajkrat so prišli celo v razpravljanje o verskih vprašanjih, da je moral pobijati najbolj robate ugovore in tako nepričakovano natolcevanje, kakršnega niti v Parizu zlepa ne najdeš.

Ker pa se je prišel v Noirmoutier odpočiti, si je kupil čoln na jadra in ga sam krmaril. Zdaj je bil zopet sam.

Gospa Yholdy ni bila posebno zadovoljna, ko si je Dominik nabavil čolnič. Kadar je morje mirno, se s tako malo jadrnico prav lahko in prijetno vozariš, kadar pa zaplešejo vetrovi, je mnogo bolj nevarno... No, Dominik je bil pameten mladenič in tudi plavati je znal izvrstno, pa se je kmalu pomirila.

Posebno rad se je vozil po zalivu, kadar je pihljal veter, da se je čoln vzpenjal kakor konjiček, če ga stisneš z ostrogami. V čolnu je bil vsaj sam in je lahko razmišljal po mili volji.

Misli so se mu venomer vračale na župnika Firmina, od katerega še vedno ni bilo nobenega glasu. Dominiku se je zdel ta molk zmerom bolj čuden in svoje začudenje je izrazil tudi duhovniku, ki je prišel z deco v la Claire in ki je župnika Firmina dobro poznal.

»Kolikor ga jaz poznam, ne morem reči, da bi bil zadnji pri pisanju. Zato se mi res prav čudno zdi, da Vam še ni odpisal.«

Dominik je pisal vsak drugi dan in vsako pismo sam odnesel v nabiralnik v pristanišču. Odgovora pa ni bilo in ga ni bilo...

Nekega večera je bil še bolj potr ko drugokrat, pa se ni vrnil ob obali, marveč je krenil kar skozi drevored in prišel do kapelice, ki so jo imenovali »Kapelica v gozdu« in je veljala kot župna cerkev za one, ki so stanovali v letnih vilah. Tukaj je prebival Jezus v sv. Rešnjem Telesu in Dominika je gnalo, da mu razkrije svoje bolečine. Iz razbičanega srca mu je privrela goreča prošnja:

»De profundis clamari ad Te, Domine, Domine exaudi vocem meam... Gospod, iz globočine svoje bridkosti Te kličem, usliši me!« Kapelica je bila prazna. Dominik je ogledoval križev pot na steni in sliko Boga Očeta, ki je nad oltarjem nekako kljubovalno in simbolično kazal svojega križanega Sina... Skozi priprta vrata je bilo čuti veter, ki je tulil v vrhovih borov in hrastov, in Dominiku se je zdelo, da ga hoče Bog spomniti, da se moramo

na tem svetu boriti ponoči in podnevi, boriti v samotni in v navidezni zapuščeni. Žalosten je vstal, vendar je čutil v sebi novega poguma in novih moči. Oni, ki je rekel: »Pridite k meni vsi, ki trpite!« je izpolnil svojo obljubo.

Prekrižal se je in stopil iz kapelice. V istem hipu pride mimo Lolita, ki je skoraj ni videl, že kar so dospeli v Noirmoutier. Pod pazduho je nesla lopar, s katerim se igra tenis, izpod bele čepice pa so ji silili bujni pšenični lasje. Bila je videti tako mlada in odločna in čisto brez vseh skrbi, ki so trle Dominika, da jo je pogledal skoraj nekoliko zavidno.

Tudi Lolita je ostrmela, ko ga je zagledala tako pobitega.

»Oprostite, gospod Dominik, če sem preveč radovedna, nekam žalostni se mi zdite!«

»Saj tudi v resnici sem.«

»Ali Vam je dolg čas?«

»Tega ne morem reči, le vsa duša mi je polna neke mrakobe.«

»Zdaj ste pa molili, kajne?«

»Da... Ali bi smel tudi Vas prositi, da bi malo pomolili zame?«

»Prav rada... toda zdi se mi, da moja molitev ne bo uslišana!...«

»Zakaj ne?«

»Ker nimam posebno trdne vere!«

»Lolita, pomilujem Vas!«

»Kaj pa hočete?!... Bog je tako daleč, a vsaka sreča, ki je ne dosežete z roko, je sanja!«

»V kaj pa potem verujete?«

Lolita se zasmeje...

»Sedaj ste pa Vi preveč radovedni, a Vam bom vseeno odgovorila. V kaj naj verujem? Verujem v sladko človeško ljubezen... Kot pošteno dekle nočem reči nič več, in mislim, da me razumete. Ali ne?«

»Jaz pa potrebujem vse kaj drugega...«

»Sanjač!«

»Kaj višjega in večjega pa mnogo mnogo lepšega!«

»Sanjač! ponovi dekle v drugo in pri vsakem zlogu zamahne z loparjem. »Sem moderno dekle, ki hoče stvarnosti, in mislim, da imam pravico — morda celo dolžnost, da uživam svoje življenje!...«

»Pravica!... Dolžnost!... Lolita, če ne verujete, so to same besede!«